

Markkinaratkaisut / Heikka Janne

28.4.2020

Varttitaseen referenssiryhmän kokous 2/2020

Aika Tiistaina 28.4.2020 klo 13.00 – 16.00

Paikka Teams-etäkokous

Läsnä Ari Rehnfors, Suomen Omakotiliitto ry
Jari Aurojärvi, Power-Deriva Oy
Tom Backman, Fortum Power and Heat Oy
Jari Hokkanen, Gasum Oy
Juha Järvenpää, Elenia Oy
Vassi Kujala, Nord Pool Finland Oy
Jonni Laine, eSett Oy
Jarmo Lapakko, EPV Energia Oy
Teija Pelkonen, UPM Energy Oy
Tomi Pesonen, Metsä Group
Mika Potinkara, Sallila Energia Oy
Tommi Riski, S-Voima Oy
Saku Ruottinen, Caruna Oy
Jan Rönback, Nord Pool Finland Oy
Samuli Saine, Smart Energiapalvelut Oy
Harri Sirpoma, Helen Oy
Petteri Haveri, Energiateollisuus ry
Pasi Kuokkanen, Suomen Sähkökäyttäjät ry
Olli Taipale, Energiavirasto

Maria Joki-Pesola (pj.), Fingrid Oyj
Janne Heikka (siht.), Fingrid Oyj
Petteri Pakalén, Fingrid Oyj
Jani Piipponen, Fingrid Oyj
Pasi Lintunen, Fingrid Datahub Oy
Anders Lundberg, Fingrid Oyj
Hanni Sonkeri, Fingrid Oyj
Heikki Raatikainen, Fingrid Oyj

Markkinaratkaisut / Heikka Janne

28.4.2020

1 Kokouksen avaus

Kokous avattiin klo 13.05.

2 Energiamittaustyöryhmän näkemys varttimittaukseen siirtymisestä

Petteri Pakalén piti esityksen energiamittaustyöryhmän näkemyksestä varttimittaukseen siirtymisestä. Alkuun käytiin läpi työryhmän kokoonpano sekä kokouksissa käsitellyt eri aiheet ja näkökulmat.

Näkemykseen perustuen heti varttitaseen käyttöönoton alusta lähtien seuraavat mittaukset siirtyvät 15 minuutin mittausresoluutioon:

- Rajapistemittaukset
- Yli 1 MVA tuotannon mittaukset
- 3x200 A ja sitä suuremmalla pääsulakkeella varustetut käyttöpaikat
- Yli 400 V verkkoon liitetyt käyttöpaikat
- Kaikki etäohjelmoitavissa olevat mittaukset
- Kaikki uudet mittarit

Tämän jälkeen yksittäiset asiakkaat voivat pyytää varttimittausta niin halutessaan ja vuoteen 2029 mennessä kaikki etämittauksessa olevat energiamittarit tulee olla 15 minuutin resoluutiossa.

Sekä etäohjelmoitavuus että yksittäisen asiakkaan varttimittauspyyntö tarvitsevat tarkemman määritelmän. Energiamittaustyöryhmän näkemykseen perustuen yksittäisen asiakkaan mittarin vaihdosta aiheutuvien kustannusten jakautuminen tulee riippua vuorokausimarkkinan kehityksestä: Jos vuorokausimarkkinat eivät ole vartissa ja yksittäinen asiakas haluaa varttimittauksen, on asiakas veloitettu maksamaan verkkoyhtiölle varttimittarin asennuksesta ennalta määritetyn kustannuksen mukaisesti. Jos vuorokausimarkkinat ovat vartissa, verkkoyhtiö maksaa mittarin vaihdosta aiheutuvat kustannukset. Referenssiryhmässä kommentoitiin, että on ongelmallista, jos moni yksittäinen asiakas haluaa yhtäkkiä varttimittarin ja verkkoyhtiö joutuisi ne kustantamaan. Tähän muistutettiin, että suurin osa mittareista tulee siirtymään 15 minuutin resoluutioon heti varttitaseen käyttöönoton alusta lähtien, joten valtavia yksittäisten asiakkaiden massoja ei ole odotettavissa. Lisäksi ryhmässä kommentoitiin, että verkkoyhtiöiden perustehtävä on tarjota toimiva infrastruktuuri, jotta sähkömarkkinat toimivat kunnolla.

Energiamittaustyöryhmä tuotti myös näkemyksen siitä, miten energiamittareiden etäpäivitettyvyys varttikyvykkääksi tulisi määritellä, minkä jälkeen Energiategollisuus ry:lle annettiin tehtäväksi arvioida määritelmää laajemmin yhdessä toimialan osapuolien kanssa. ET:n ehdottama määritelmä, jota myös energiamittaustyöryhmä tukee:

- A. Mittalaite kytetään muuttamaan varttimittariksi ilman paikan päällä tehtäviä toimenpiteitä (etänä). Muutoksen jälkeen mittalaite kykenee rekisteröimään laskutuksen ja taseselvityksen perusteena käytettävät mittaustiedot varteittain (varttimittari)
- B. Varttimittarilta on tiedonsiirtoyhteys, joka mahdollistaa laskutuksen ja taseselvityksen perusteena käytettävien varttimittaustietojen siirtämisen päivittäin mittarilta

Markkinaratkaisut / Heikka Janne

28.4.2020

verkonhaltijan luentajärjestelmään. Tämä etäluentaa koskeva muutos on toteutettavissa ilman paikan päällä tehtäviä toimenpiteitä

ET ehdottaa lisäksi, että mittarin muistia tulisi olla vähintään taseikkunan ajan eli 11 vrk. Näihin määritelmiin perustuen selvitystyöhön osallistuneiden verkkoyhtiöiden osalta noin 87 % käyttöpaikoista ja noin 88 % verkoissa siirretystä energiasta siirtyisi vartin mittausresoluutioon heti varttitaseen käyttöönoton alusta lähtien. Mittarin muistille asetettavat vaatimukset herättivät referenssiryhmässä keskustelua ja yhden näkemyksen mukaan muistille ei tulisi asettaa vaatimuksia vaan ainoastaan suosituksia kuten tälläkin hetkellä. Ryhmässä mainittiin myös, että liian tiukka vaatimus muistille saattaisi laskea vartiin heti siirtyvien mittareiden määrää huomattavasti. Lisäksi tuotannon omakäyttömittausten siirtämistä vartiin kysyttiin ja toivottiin ettei tällaisia vaatimuksia tulisi. Lisätarkennusta omakäyttömittauksiin tulee tehdä.

Lopuksi mainittiin selvitystyöstä, jonka tavoitteena on selvittää Datahubin ulkopuoliset verkot ja yhteystiedot vastuullisille henkilöille, jotta heille voidaan viestiä tulevista muutoksista koskien varttitasetta ja energiamittausta.

3 **Seurannan suunnittelutyöryhmän tilannekatsaus**

Janne Heikka esitteli seurannan suunnittelutyöryhmän ajankohtaiskatsauksen. Työryhmän kokoonpano ja työohjelma käytiin lyhyesti läpi. Neljä kokousta on pidetty tähän mennessä ja työn on tarkoitus olla valmis syksyllä 2020.

Kansallista seurantaan tullaan toteuttamaan mittausaluevastuullisille, joita on jakeluverkonhaltijat ja muut mittausalueen vastuulliset. Verkonhaltijoista vähemmistö on Datahubin piiriin kuuluvat verkot ja enemmistö ulkopuolisia. Tässä viitattiin aiemmin mainittuun selvitystyöhön Datahubin ulkopuolisiin verkkoihin, jotta viestintää voidaan toteuttaa onnistuneesti.

Seurantatavaksi tulee Datahubistakin tuttu nettipohjainen kyselyohjelma. Myös varttitaseeseen siirtymissuunnitelma, jota asetuksen nojalla tullaan vaatimaan, toteutetaan kyselypohjaisesti. Seurantatyökalu on Datahubiin verrattuna kuitenkin kevyempi versio, mitä toimijatkin peräänkuuluttivat.

Työryhmällä on vielä pohdittavana siirtymissuunnitelman sisältö, seurantaohjelman viimeistely ja asetusmuutoksien valmistelu.

Seuranta aloitetaan, kun varttitaseen käyttöönottopäivämäärä on selvillä ja asetukset valmiina.

4 **Varttitaseen derogaation tilannekatsaus**

Janne Heikka esitteli varttitaseen derogaation tilannekatsauksen lyhyesti. Mainittiin varttitase-webinaari muutaman viikon takaa, jossa kerrottiin derogaatioprosessista syvemmin.

Derogaatioprosessin aikatauluun ei ole tullut suurempia muutoksia. Koronaviruksen mahdollisia vaikutuksia on tutkittu eikä suurempia riskejä ole havaittu. Lopullinen

Markkinaratkaisut / Heikka Janne

28.4.2020

päivämäärä tullaan päättämään toukokuussa 2020 ja hakemus lähetetään sen jälkeen Energiavirastolle touko-kesäkuun aikana.

Derogaatihakemus on ollut julkisessa kuulemisessa huhtikuun 2020 aikana ja Suomesta saatu neljä vastausta. Lausunnot tulivat Carunalta, Energiateollisuudelta, Fortumilta ja UPM:ltä. Suomen toimijat olleet aktiivisimpia kansallisissa kuulemisissa.

Käytiin läpi lausuntojen kommentteja:

- yhteispohjoismaista koordinoitua pidettiin hyvänä ja tärkeänä
- aikataulu tulee lukita nopeasti eikä siitä tule lipsua
 - läpinäkyvä ja nopea viestintä poikkeustilanteissa tärkeää
- Pohjoismaisen tasehallintahankkeen aikataulut hyvin TSO-keskeisiä, enemmän virstanpylväitä näkyviin jotka toimialalle tärkeitä
- Kaupankäynti varttituotteilla pitää olla mahdollista, vähintään intraday ja säätösähkö, mieluummin myös day-ahead
- Testaukselle varattava riittävästi aikaa ja testimahdollisuudet näkyviin aikatauluihin
- Mittareiden ennen aikaista vaihtamista tulisi välttää
- Huoli Datahubin mahdollisesta myöhästymisestä ja sen vaikutuksista varttitaseeseen

Kysyttiin, onko osallistujilla lisättävää kommentteihin

- Markkinainformaatio myös 15 minuutin resoluutiassa tärkeää
- Day-ahead yhtä tärkeä kuin intraday vartissa

Pörssit ja kantaverkkoyhtiöt ovat keskustelleet keskenään eri tavoista siirtää day-ahead varttiin ja toistaiseksi on ehdotettu markkinan yhtäaikaista siirtämistä varttiin koko Euroopassa 2025. Regulaattorit ovat kuitenkin pyytäneet uutta arvioita asiasta. Nord Pool esitti että tulee pohtia tuleeko vartin spottikauppaan siirtymisen jälkeen vielä tarjota myös tuntituotteita vai riittääkö pelkästään varttituotteet?

Ehdotettiin vartin pilotointia intradayhuutokaupassa, jos day-ahead on niin hankalaa tuoda.

Mainittiin, että tulisi jo etukäteen miettiä toimenpiteitä mitä tehdään jos joku toimija ei kykene siirtymään varttiin silloin kuin pitää. Kyseisiä toimenpiteitä ei vielä ole mietitty.

Datahubin aikataulusta kommentoitiin, että aito huoli on olemassa aikatauluun liittyen.

5 Yksitasemallin tilannekatsaus

Jani Piipponen esitteli yksitasemallin tilannekatsauksen.

Suuremmista tulevista markkinamuutoksista ensimmäiseksi on tulossa yksitasemalli.

Tasevastaavien tasepalvelusopimusta ja siihen liittyviä ehtoja päivitetään ja ehdoista kuullaan sidosryhmiä kesän aikana. Kuulemisen perusteella tehdään ehtoihin tarvittavat

Markkinaratkaisut / Heikka Janne

28.4.2020

muutokset, jonka jälkeen ehdot annetaan viranomaisvahvistukseen. Päivitetty sopimus on tarkoitus allekirjoittaa tasevastaavilla keväällä 2021 ennen yksitasemallin käyttöönottoa. Sopimus ei muutu merkittävästi.

Tasepoikkeaman hinnoittelu tulee yksitasemallisissa olemaan kuin nykyisen mallin kulutustaseen hinnoittelu eli tasepoikkeamalle on yksi hinta sekä ostolle että myynnille. ACERilla juuri nyt päätettävänä mm. tasepoikkeaman hinnoittelun suuntaviivat. ACERilta on odotettavissa päätös tasepoikkeaman hinnoittelusta alkukesästä ja Fingridiltä ehdotus sen pohjalta mahdollisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Hinnoittelusta tullaan keskustelemaan sidosryhmien kanssa.

Tasepalvelumaksuista tulee häviämään 2 hintatuotto. Häviävä osuus on suunniteltu kerättävän mahdollisesti tuotanto- ja kulutusmaksun kautta. Volyyimaksuun ei olla suunniteltu korotuksia toistaiseksi. Tulevaisuuden maksukomponentit tulevat olemaan näillä näkymin viikkomaksu, volyyimaksu, tuotantomaksu ja kulutusmaksu.

Tasehinnoittelu ja maksut pyritään pitämään harmonisoituna pohjoismaissa.

eSett julkaisee toukokuun aikana käyttöönottosuunnitelmansa yksitasemallin suhteen kotisivuillaan.

Lopuksi mainittiin, että myös reservitoimittajien ehtoihin on luvassa päivityksiä.

6 Liityntäsuunnitelma MARI & PICASSO -alustoille

Anders Lundberg esitteli siirtymissuunnitelmaa eurooppalaisille MARI (markkina mFRR reserville) ja PICASSO (markkina aFRR reserville) tasehallinnan markkina-alustoille, joille liittymistä EBGL velvoittaa. Myös tuotteita harmonisoidaan ja standardoidaan Euroopassa.

ACERin päätös reunaehdoista vaatii kantaverkkoyhtiöiltä liittymissuunnitelmia, jonka Fingrid julkaisi nettisivuillaan 24.4.2020. Fingrid asettanut reunaehdot MARlin ja PICASSOon liittymiseksi, että varttitase on käytössä sekä näille alustoille liitytään samanaikaisesti muiden pohjoismaiden kanssa.

Tavoiteaikataulu alustoille liittymiseen Q3/2023 – Q2/2024 eli Fingrid tulee hakemaan derogaatiota molempiin.

MARIn suhteen Pohjoismaiden lisäksi muutama muu maa on hakemassa derogaatiota.

PICASSOon suhteen muiden derogaatiota hakevien maiden lukumäärä on hieman pienempi.

Kysyttiin aiheuttaako mahdolliset myöhästymiset pohjoismaisessa tasehallintahankkeessa myöhästymisiä edelleen liittymisille näille alustoille, johon vastattiin, että viimeistään alustat tulee olla käytössä Q2 2024.

7 Muut asiat

Maria Joki-Pesola mainitsi tulevista tapahtumista

Markkinaratkaisut / Heikka Janne

28.4.2020

- NBM referenssiryhmän kokouksen 5.5.2020, jonka materiaalit löytyvät NBM-hankkeen kotisivuilta nordicbalancingmodel.net.
- aFRR kapasiteettimarkkinaan liittyen käynnistyy ACERin julkinen kuuleminen 29.4.
- 25.5. webinaari mFRR energiamarkkinaan liittyen

Varttitaseen referenssiryhmää tullaan mahdollisesti laajentamaan kansalliseksi referenssiryhmäksi NBM-hankkeen piirissä olevien projektien suhteen. Ryhmän kokoonpanoa tullaan pohtimaan kesän jälkeen.

Seuraava kokous pidetään 19.8.